

Зміст

<i>1. Фондовий ринок: світ і Україна</i>	<i>2</i>
<i>2. Управління активами інституційних інвесторів та адміністрування пенсійних фондів</i>	<i>5</i>
<i>2.1. Кількість КУА, АНПФ, ІСІ, НПФ та СК з активами в управлінні</i>	<i>5</i>
<i>2.2. Вартість активів в управлінні, ВЧА ІСІ та чистий притік капіталу у відкритих ІСІ</i>	<i>6</i>

1. Фондовий ринок: світ і Україна

На початку 2021 року світові ринки загалом продовжували надолужувати попередні втрати разом із відновленням національних та міжнародної економік після важкого удару кризи, пов'язаної з боротьбою із пандемією нового коронавірусу. Практично всі **розвинені фондові ринки світу** у 1-му кварталі зросли, підштовхуючи нагору й решту ринків країн - торговельних партнерів.

У США та в Європі розгорнулися масштабні кампанії з вакцинування населення, хоча труднощі з узгодженням політики вакцинування у країнах ЄС дещо гальмували цей процес; уряди країн поступово знімали карантинні обмеження для підтримки економічної активності, хоча їх де-не-де доводилося запроваджувати на певний час знову. А проте низка позитивних макроекономічних індикаторів, що публікувалися у провідних країнах світу у цей період разом з поліпшеними оцінками подальшого зростання, в умовах безпрецедентної фіскальної та монетарної підтримки, сприяли висхідному тренду ринків.

Зростання індексів акцій у США дещо уповільнилося у 1-му кварталі 2021 року, але залишалось вище докризових темпів: +6.5-8.5% (після +9.5-11.0% за 4-й квартал 2020-го). Провідні ринки ЄС загалом рухалися тими ж темпами: +8.4% у Франції (після +16.6%) та +9.4% у ФРН (після +7.5%).

У Великобританії, яка із січня цього року почала вже фактично виходити із Єдиного ринку ЄС, були найскромніші результати ключового індексу акцій за 1-й квартал: +2.4% (після +11.8% у 4-му кварталі 2020-го). Британський ринок станом на кінець березня також зріс у 2-3 рази менше, ніж французький та німецький за останній рік.

Японські блакитні фішки у січні-березні 2021 року зросли трохи вище середнього для розвинених ринків, залишаючи своє лідерство у попередньому кварталі: +6.4% (після +18.4%).

У Польщі, яку деякі міжнародні організації відносять до розвинених ринків, акції провідних компаній втратили 2.3% за 1-й квартал 2021 року (після +15.8% у 4-му кварталі 2020-го).

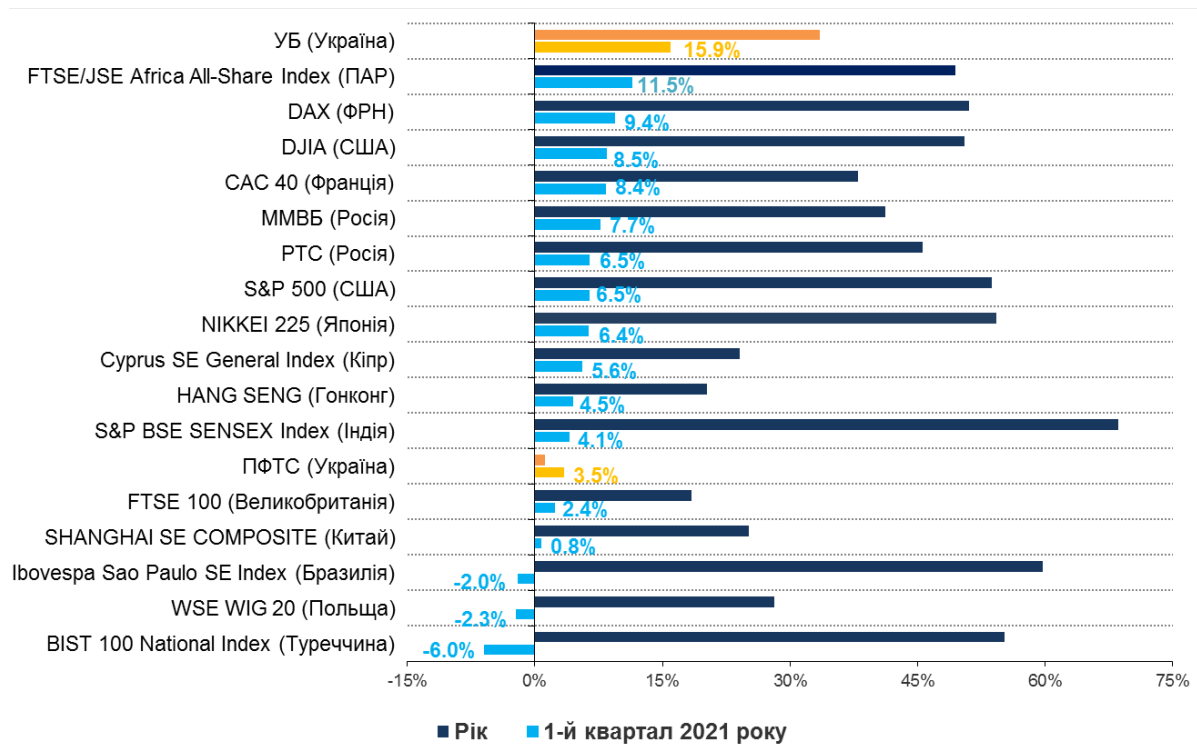

Рис. 1. Динаміка фондових індексів світу 1-му кв. 2021 року та за рік*

* За даними бірж та агентства Bloomberg. Ренкінгування на графіку – за квартальним показником.

Ринки, що розвиваються, у січні-березні 2021 року у середньому несуттєво відставали від розвинених за динамікою основних індексів акцій.

Зросли у 1-му кварталі найбільше *південноафриканські* акції: +11.5% (після +9.9% у попередньому), а лідери останнього кварталу минулого року, *кіпрські*, – додали близькі до середнього показника 5.6% (після +30.3%).

Російський доларовий індекс РТС за цей період збільшився на 6.5% (після +17.7%), а рублевий ММВБ – зріс на 7.7% (після +13.2%).

Китайські акції «континентального» ринку з початку 2021 року до кінця березня додали тільки 0.8% (після +6.1% за попередній квартал), у той час як ключовий індекс *Гонконга* зріс значно суттєше, хоч і теж уповільнено: +4.5% (після +15.7%).

Фондові індекси *Туреччини* та *Бразилії* за підсумками 1-го кварталу 2021 року перейшли з лідерів в аутсайтери, ледь не єдині опустившись у березні нижче рівня на початку січня: -6.0% та -2.0% відповідно (після +29.2% та +25.8% за 4-й квартал 2020-го).

Український фондовий ринок у першому кварталі 2021 року тримався висхідного тренду. Обидва основні індекси акцій зросли у цей період, хоча один значно випереджав інший. *Індекс українських акцій УБ* у січні-березні зріс на 15.9% (після +23.6 за 4-й квартал 2020 року), тобто найбільше серед світових індексів різних ринків, а *індекс ПФТС* у цей час додав «тільки» 3.5% (після -0.1%). При цьому склад акцій, що входять до обох українських індексів, за 1-й квартал 2021 року не змінився: індекс УБ включав 6 акцій (4 енергетичних підприємства, одне – машинобудівне та один банк); індекс ПФТС – 7: окрім 5 акцій із індексу УБ (енергетика і банк), також одна машинобудівна та одна телекомунікаційна компанії.

Зростання блакитних фішок українського ринку у цей час випереджало відновлення **макроекономічних показників** України. Так, у 1-му кварталі 2021 року, за даними Державного комітету статистики, реальний ВВП зменшився порівняно з попереднім кварталом на 1.1% (з урахуванням сезонного фактору), а у річному вимірі – на 2.0% (після -0.5% у 4-му кварталі 2020-го). При цьому індекс будівельної продукції у січні-березні 2021 року втратив 12.3% порівняно з аналогічним періодом попереднього року (після +5.6% у жовтні-грудні 2020-

го), сільськогосподарської продукції – сповільнив річне падіння до -4.8% (із -11.5% у попередньому кварталі), а індекс промислової продукції – до -2.0% (із -5.2%), хоча у березні 2021 року останній вже зріс на 2.1% за рік. Також, експорт товарів з України у 1-му кварталі 2021 року був на 4.5% більшим, ніж рік тому, а імпорт – тільки на 0.5%, що сприяло збалансуванню сальдо зовнішньої торгівлі та, як наслідок, зменшенню тиску на національну валюту.

Офіційні курси гривні до долара США та євро зміцнилися у 1-му кварталі 2021 року, відповідно, на 1.4% та на 6.2% (після +0.1% -4.6% за попередній квартал). Попри це, споживчі ціни прискорили зростання до 7.4% за рік у 1-му кварталі 2021 року в цілому та до 8.5% у березні зокрема (із 5.0% у грудні 2020-го). Зважаючи на цей інфляційний тиск, НБУ очікувано підвищив свою облікову ставку – двічі за квартал: у березні до 6.5% та у квітні до 7.5%. Таким чином, він зробив реальну ставку негативною у цей період для сприяння подальшому стимулюванню економічного відновлення.

Міжнародні резерви України за перші три місяці 2021 року, за даними НБУ, скоротилися на понад 2 млрд дол. США (в еквіваленті), нівелювавши більшу частину приросту за попередній квартал, і на кінець березня становили 27.0 млрд дол. США. Це відбулося через значні обсяги погашення зовнішніх і внутрішніх зобов'язань держави, хоча вони частково були компенсовані валютними надходженнями на користь уряду.¹ Таким чином, обсяг міжнародних резервів України, хоч і зменшився, дозволяв і далі стабільно виконувати фінансові зобов'язання держави перед зовнішніми та внутрішніми кредиторами.

Упродовж січня-березня 2021 року Міністерство фінансів України продовжувало проводити щотижневі аукціони з продажу ОВДП, які користувалися значним попитом серед внутрішніх і зовнішніх інвесторів, хоча ставки за ними залишалися на підвищеному порівняно із докризовим рівні. У 1-му кварталі Мінфін розмістив ОВДП на суму понад 122 млрд грн, тобто на 26.3% менше порівняно з 4-м кварталом 2020-го, але майже удвічі більше, ніж за аналогічний період рік тому. Із них 95.0 млрд – за гривневими облігаціями, а також валютних ОВДП на 0.7 млрд дол. США та 0.1 млрд євро. Більшість залучених коштів пішли на погашення раніше

¹ <https://bank.gov.ua/ua/news/all/mijnarodni-rezervi-stanovili-27-mlrd-dol-ssha-za-pidsumkami-bereznya>

випущених облігацій, адже обсяг ОВДП в обігу збільшився за 1-й квартал тільки на 30.7 млрд грн.

У січні-березні 2021 року найбільший попит на ОВДП був із боку нерезидентів, які збільшили свої портфелі цих інструментів на понад 19.7 млрд грн за цей час (+23.4%), а також банків (+12.0 млрд грн, +2.3%), а за відносним приростом – із боку місцевих роздрібних інвесторів (+39.1%, +4.3 млрд грн), які наращували свої інвестиції у державні папери щонайменше на третину вже другий квартал поспіль.

Станом на кінець березня 2021 року найбільшими власниками внутрішніх державних облігацій залишалися українські банки (51.5% ОВДП в обігу за основною сумою боргу – 526.4 млрд грн) та НБУ, який, проте, зменшив свою частку до 31.5%, у тому числі за рахунок скорочення свого портфеля на 2.5 млрд грн (-0.8%) за 1-й квартал. Юридичні особи-резиденти, у тому числі учасники ринків капіталу, за цей період зменшили свій сукупний обсяг фінансування державних боргів майже на 3 млрд грн (-5.2%) і на кінець березня володіли 5.3% ОВДП в обігу, тобто 54.1 млрд грн (після 5.8% на початку року). Фізичні особи-резиденти збільшили свій портфель ОВДП у січні-березні до 15.3 млрд грн, або 1.5% цих інструментів в обігу.

ОВДП й надалі були основним інвестиційним інструментом на внутрішньому

ринку капіталу, що було пов'язано, окрім привабливого співвідношення доходність-ризик за ними, також із обмеженою кількістю ліквідних корпоративних цінних паперів, представлених на фондових біржах України.

Біржовий ринок капіталу в Україні протягом 1-го кварталу 2021 року продовжував звужуватися з точки зору кількості випусків цінних паперів, допущених до торгів, а обсяг торгів – збільшуватися.

Зведений біржовий список усіх діючих бірж у січні-березні 2021 року скоротився на 3.5% (після -2.3% за попередній квартал) і включав 493 випуски (табл. 1). «Лістинг», тобто цінні папери у біржових реєстрах, також звужився: -2.4% (після +1.0%) – переважно за рахунок державних облігацій (ОВДП), кількість випусків яких на біржах зменшилася на три (-1.6%, після +1.6%).

Таким чином, станом на кінець березня 2021 року ОВДП становили 94.0% усіх лістингових інструментів на біржах (після 93.2% на початку року).

Сукупний квартальний обсяг торгів на усіх біржах у 1-му кварталі 2021 року прискорив зростання порівняно з попереднім кварталом до 21.4% і, за даними НКЦПФР, становив **117.0 млрд грн**. У річному вимірі обсяг торгів за квартал зріс майже у півтора рази.

Таблиця 1. Динаміка біржового фондового ринку України у 1-му кв. 2021 року та за рік

Показник / Дата	31.03.2020 (1 кв. 2020)	31.12.2020 (4 кв. 2020)	31.03.2021 (1 кв. 2021)	Зміна за 1 кв. 2020	Зміна за рік у 1 кв. 2020
Кількість цінних паперів (ЦП) у списках фондових бірж, у т. ч.:	507	511	493	-3.5%	-2.8%
Кількість ЦП у реєстрах (лістингу) фондових бірж, у т. ч.:	212	206	201	-2.4%	-5.2%
ОВДП	195	192	189	-1.6%	-3.1%
муниципальних облігацій	2	2	2	0.0%	0.0%
облігацій підприємств	10	8	8	0.0%	-20.0%
акцій*	3	3	1	-66.7%	-66.7%
акцій КІФ	1	1	1	0.0%	0.0%
інвестиційних сертифікатів	0	0	0	x	x
Обсяг торгів на фондових біржах (загальний), млн. грн., у т. ч.:	78 293.8	96 334.3	116 995.3	21.4%	49.4%
ОВДП+ОЗДП	77 336.0	94 429.2	115 979.5	22.8%	50.0%
муниципальними облігаціями	52.3	1 510.1	63.7	-95.8%	21.8%
облігаціями підприємств	533.3	182.2	351.0	92.7%	-34.2%
акціями	326.8	189.1	80.6	-57.4%	-75.3%
інвестиційними сертифікатами (та акціями КІФ)	43.6	2.0	3.9	92.6%	-91.0%
деривативами (без держ. деривативів)	1.1	18.7	10.9	-42.0%	904.6%

Джерела: дані щодо цінних паперів у списках фондових бірж та щодо обсягів торгів – НКЦПФР, фондові біржі; розрахунки – УАІБ.

* Загалом у списках ФБ України станом на 31.03.2021 року, включаючи «лістинг», перебувало 203 випуски державних облігацій, 14 – муниципальних облігацій, 85 – облігацій підприємств, 116 випусків акцій, 14 – акцій КІФ, 30 – інвестиційних сертифікатів і 33 – деривативів.

** З урахуванням депозитарних розписок MHP S.A.

Як і раніше, переважна більшість біржових угод у 1-му кварталі 2021 року відбувалася з *ОВДП*, частка яких за вартістю ще й зросла до 99.1%, а от частка облігацій зовнішньої позики (*ОЗДП*) скоротилася більш ніж удвічі за квартал, до 0.2% від загального обсягу торгів. Сукупна вартість угод із державними паперами у січні-березні продовжувала збільшуватися: +22.8% порівняно з 4-м кварталом 2020-го.

Торгівля *муниципальними паперами* у цей період скоротилася майже у 24 рази (після -11.4% у попередньому кварталі), до 64 млн грн. Таким чином,

ці інструменти посунулися з другої на четверту позицію за популярністю серед інвесторів.

Натомість, обсяг угод із *корпоративними облігаціями* за січень-березень 2021 року збільшився майже удвічі порівняно з попереднім кварталом (після скорочення на чверть), зробивши ці папери другим найпопулярнішим інструментом. Аналогічним темпом зросла торгівля й *сертифікатами та акціями інвестиційних фондів*: +92.6% (після -38.6% за 4-й квартал 2020-го).

Сукупна вартість угод із *акціями* у 1-му кварталі 2021 року, навпаки, зменшилася більш ніж удвічі, до 81 млн грн (після +170.8%).

2. Управління активами інституційних інвесторів та адміністрування пенсійних фондів

2.1. Кількість КУА, АНПФ, ІСІ, НПФ та СК з активами в управлінні

Упродовж перших трьох місяців 2021 року українська галузь управління активами зберігала темпи зростання другої половини минулого року за кількістю учасників ринку та за сукупними активами в управлінні. Кількість діючих **компаній з управління активами** збільшилася за 1-й квартал ще на три і на 31 березня становила **306** компаній (рис. 2). За квартал, за даними УАІБ, було створено 8 нових КУА, а 5 – припинили свою діяльність.

Кількість **адміністраторів недержавних пенсійних фондів (АНПФ)** у 1-му кварталі 2021 року не змінилася: 19. Серед них було 6 компаній, які здійснювали винятково діяльність із адміністрування НПФ, решта – суміщали її з управлінням активами.

У січні-березні 2021 року було зареєстровано **66 нових ІСІ**, із яких 59 були корпоративними фондами, тобто одразу після реєстрації були визнані

такими, що відбулися. Також, 62 нових фонди були венчурними. Загальна кількість **сформованих ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів («визнаних»)**, зростала 14-й квартал поспіль і на кінець березня 2021 року становила **1523** (+3.0% за квартал).

Кількість недержавних пенсійних фондів (НПФ) в управлінні станом на 31.03.2021 дорівнювала **57** (без урахування корпоративного фонду НБУ), у тому числі 47 відкритих, 4 корпоративних та 6 професійних. Активами НПФ, як і раніше, управляли 34 КУА.

Кількість страхових компаній (СК), що передали свої активи в управління КУА, у березні 2021 року також залишалася сталою, як і кількість КУА, що надавали такі послуги: одна така компанія управляла активами **двох** СК.

Рис. 2. Динаміка кількості КУА, АНПФ та ІСІ, НПФ і СК з активами в управлінні КУА у 1 кв. 2020-2021 рр.

2.2. Вартість активів в управлінні, ВЧА ІСІ та чистий притік капіталу у відкритих ІСІ

Сукупні загальні активи усіх інституційних інвесторів в управлінні КУА практично зберегли темп зростання у 1-му кварталі 2021 року: з початку січня до кінця березня вони додали 5,8% і сягнули **449 426 млн грн.** Приріст за останні 12 місяців вони прискорили із 19,6% у грудні 2020 року до 25,2% у березні 2021-го.

Активи ІСІ в управлінні, включно з тими, які ще не досягли нормативу мінімального обсягу активів, також зросли на 5,8% за 1-й квартал, а за останній рік – на 22,5%. Станом на 31.03.2021 вони становили **447 262 млн грн.**

Сукупні загальні активи діючих ІСІ, що перебували в управлінні КУА та досягли нормативів (сформованих, «визнаних» ІСІ), станом на 31 березня 2021 року досягли **441 172 млн грн** (рис. 3). За 1-й квартал вони зросли на 6,5%, а за рік – на 23,6%.

Найбільший внесок у вартісне зростання галузі ІСІ з точки зору абсолютного приросту активів в

управлінні у січні-березні 2021 року зробили, вже традиційно, венчурні фонди, чому сприяло у тому числі збільшення їхньої кількості. Загальні активи венчурних ІСІ додали 6,2% і на кінець березня становили **423 795 млн грн.**

Водночас, другий квартал поспіль значно стрімкіше зростали активи відкритих ІСІ, причому у січні-березні 2021 року вони ще й прискорили ріст до +57,8% (із +9,4% у 4-му кварталі 2020-го). За останні 12 місяців активи цього сектору збільшилися удвічі й на 31.03.2021 становили понад **176 млн грн.**

Активи НПФ в управлінні КУА у січні-березні 2021 року прискорили квартальне зростання до 3,7%, а річне – до 20,7%. Станом на 31.03.2021 вони досягли **1 996 млн грн.**

Активи СК в управлінні КУА зменшилися на 1,5% за 1-й квартал 2021 року і станом на кінець березня дорівнювали **168 млн грн.**

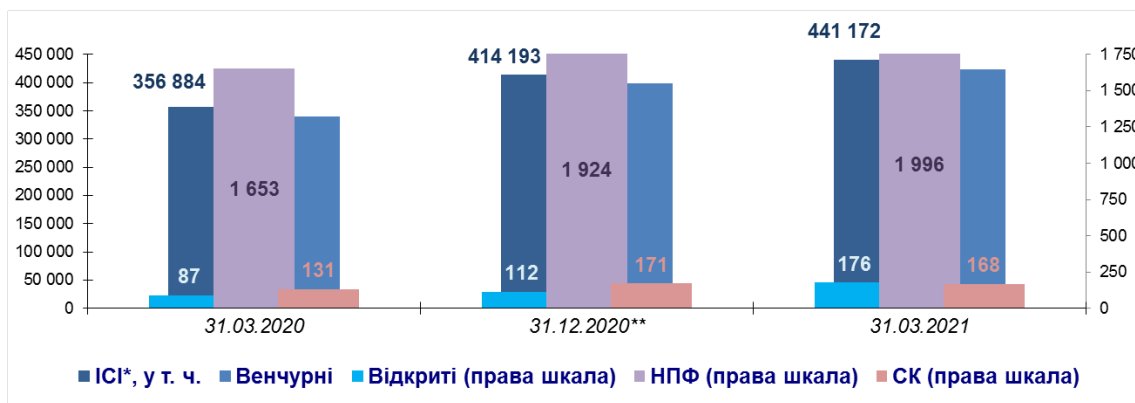

Рис. 3. Динаміка вартості активів в управлінні у 1-му кв. 2020 року та за рік, млн грн

Вартість чистих активів сформованих ІСІ станом на 31.03.2021 сягнула **339 946 млн грн.** ВЧА, як і загальні активи фондів, також практично зберегла темпи зростання у березні: +5,6% за 1-й квартал і +23,9% за останній рік. На продовження росту вплинули як подальше активне створення нових фондів і збільшення загальної кількості діючих ІСІ, так і зростання вартості портфельних інвестицій і додаткові вливання капіталу в існуючі раніше фонди.

ВЧА венчурних ІСІ у 1-му кварталі 2021 року зросла на 5,1%, а за рік – на 24,6% і на кінець березня

становила **323 145 млн грн**, або понад 95% сукупних чистих активів ІСІ.

Відкриті ІСІ, кількість яких залишалася незмінною у січні-березні 2021 року, мали зростання ВЧА за цей період більш ніж у півтора раза та більш ніж удвічі – за останній рік. Станом на 31.03.2021 їхня ВЧА становила понад **175 млн грн.** Такій стрімкій динаміці сприяв, зокрема, висхідний тренд фондового ринку, із двознаковим приростом ключового індексу акцій за квартал. А проте, основним чинником цього був безпрецедентний притік капіталу до сектору.

Сукупний чистий рух капіталу у відкритих ІСІ у 1-му кварталі 2021 року був позитивним у'яте поспіль і перевищив показник минулого кварталу більш ніж у 15 разів: **+60.5 млн грн** (рис. 4).

Річний притік капіталу до відкритих ІСІ, відповідно, на кінець березня 2021 року також сягнув максимуму за історію сектору: **+75.0 млн грн** (після +18.0 млн грн у 2020 році).

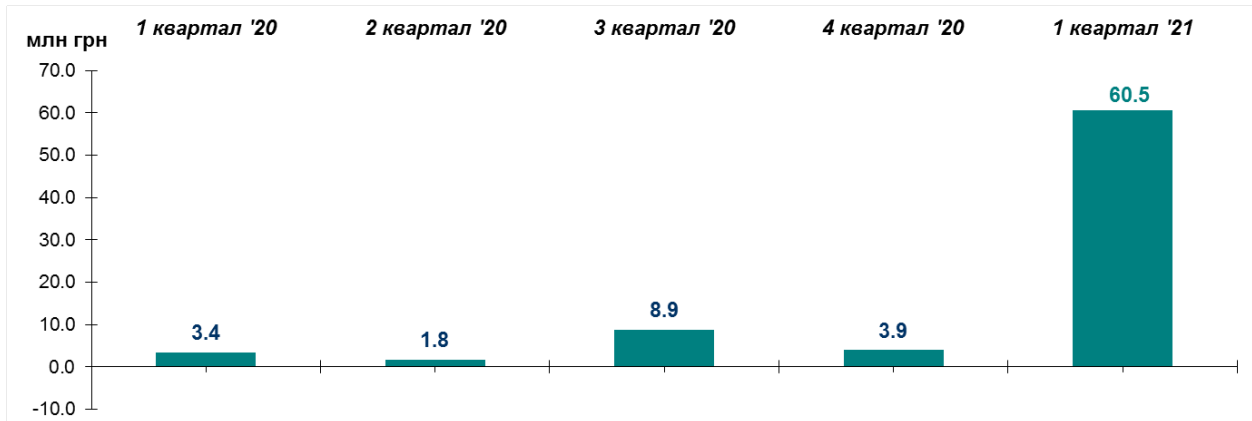

Рис. 4. Чистий притік/відтік капіталу відкритих ІСІ у 1-му кв. 2020-2021 рр.

Детальніше про результати діяльності ринків управління активами ІСІ, НПФ та СК дивіться в окремих оглядах УАІБ, що будуть опубліковані на сайті: <https://www.uaib.com.ua/analituaib/publ-ici-quart>

Додаткова інформація про ІСІ на сайті УАІБ:

- [Ринок у цифрах](#)
- Довідник ІСІ: [Фонди в управлінні](#)